

3. Абитова А.К., Канабекова А.К. Бухгалтерлік есеп және қаржылық талдау бойынша есептер жинағы: - Алматы: Экономика, 2014 – 158б.

Мейрамбек Ұ.Б., 4 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., қауымдастырылған профессор Хишаева Ж.Т.

КВАЗИМЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОРДАҒЫ АУДИТТИ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ЖҮРГІЗУ ПРОЦЕСІ

Қазақстан Республикасындағы квазимемлекеттік сектор субъектілеріне мемлекеттік кәсіпорындар, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер, акционерлік қоғамдар, оның ішінде мемлекет қатысушысы немесе акционері болып табылатын ұлттық холдингтер, ұлттық компаниялар, сондай-ақ еншілес компаниялар жатады[1].

Тексерілетін кәсіпорын – Қазақстан Республикасында мұнай-газ саласында барлау, өндіру, өңдеумен және тасымалдаумен айналысады.

Кәсіпорынның орталықтандырылған ішкі аудит қызметінің 2020 жылға арналған жылдық аудит жоспары 1-кестеде келтірілген.

Ішкі аудиторлардың жұмыс сапасын бақылау жүйесі стандартты рәсімдер мен саясаттарға, сондай-ақ 1-суретте көрсетілген ақпаратты қамтитын аудит жөніндегі директордың кәсіби пікіріне негізделген.

Аудит жоспарын әзірлеудің алдындағы алдын-ала рәсім-бұл тәуекелдер тізілімі мен тәуекелдер картасын талдау. Тәуекелдер тізілімі толықтығы тұрғысынан талданады және қажет болған жағдайда тәуекелдер жиынтығын қалыптастыру үшін алдыңғы аудиттер нәтижесінде аудиторлар анықтаған тәуекелдермен толықтырылады. Содан кейін тәуекелдердің әрқайсысының кәсіпорынның бекітілген стратегиялық мақсаттарымен байланысын анықтау қажет.

Кесте 1

Кәсіпорынның орталықтандырылған ішкі аудит қызметі аудитінің 2020 жылға арналған жылдық жоспары

№	Аудиторлық тапсырманың атауы	Тәуекелді бағалау	Аудиторлық тапсырманы орындау мерзімдері	Аудиторлық тапсырманың мақсаттары
1	Қаржылық аудит	Жоғары	15.04.2021	Оның анықтық дәрежесін бағалау үшін тек қана қаржылық (бухгалтерлік) есептілікті тексеру
2	Жедел аудит	Жоғары	15.04.2021	Қызметтің тиімділігін бағалау мақсатында кәсіпорынның жұмыс істеу рәсімдері мен әдістерін тексеру. Мысалы, бизнес-жоспарлардың, мақсатты бағдарламалардың орындалуын тексеру, және т. б. қызметкерлердің тиімділігін

3	Заңнамаға сәйкестік аудиті	Жоғары	15.04.2021	Салықтық аудит-салықтық заңнамаға сәйкестігін тексеру
4	Талаптарға сәйкестік аудиті	Орташа	15.04.2021	Нақты қаржылық немесе іскери операцияларды олардың белгіленген шарттарға, ережелерге немесе заңдарға сәйкестігін анықтау үшін талдау
5	Баға аудиті	Орташа	15.04.2021	Тауарға, жұмысқа, көрсетілетін қызметке баға белгілеудің негізділігін тексеру

аудиторлардың тәуелсіздік, адалдық, объективтілік, құпиялылық және кәсіби этика стандарттарын сақтауы

аудит рәсімдері мен әдістерінің оның нәтижелері бойынша дайындалған жұмыс құжаттамасына сәйкестігі

аудиторлық есептердің мазмұнына әсер етуі мүмкін негізгі нәтижелерді есеп комитетінің назарына жеткізу

аудиторлар өз міндеттерін орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайларда оларға қатысты қажетті шаралар қолдану

Сурет 1. Аудитордың кәсіби пікірі

Аудитке жататын аудиттер жиынтығын анықтағаннан кейін аудиторлар қойылған міндеттер тұрғысынан әр саланың маңыздылығын бағалайды және аудит жоспарымен қамтылатын бағыттарды анықтайды[2].

Аудит басшысы аудитке жұмсалған уақытты және ішкі аудиторлардың біліктілігін арттыруға қажетті уақытты есептеуді қоса алғанда, жоспарды іске асыру үшін аудит ресурстарын ескере отырып, аудит жоспарын дайындауды қамтамасыз етеді.

Аудит жоспарын дайындау кезінде аудиторлар мынадай мақсаттарға қол жеткізуге қатысты корпоративтік басқару процесін жетілдіруге бағытталған тиісті ұсынымдарды бағалаумен және берумен байланысты маңызды міндеттердің біріне назар аударады:

- кәсіпорынның тиісті органдары мен бөлімшелеріне тәуекелдер және бақылау мәселелері бойынша ақпаратты тиімді ұсыну;
- директорлар кеңесі, кәсіпорынның атқарушы органы және ішкі аудиторлар арасында қызметті тиімді үйлестіру және ақпарат алмасу;

Аудитті жоспарлау, жүргізу және аяқтау кезінде аудиторлық тапсырманың басшысы жобаның бюджетін қадағалайды.

Қорытынды. Осылайша, аудиттің барлық ұйымдастырушылық аспектілерін шеше отырып, аудитор аудиторлық тапсырманы орындауға кіріседі, оған мыналар кіреді: ішкі бақылау жүйесін бағалау; аудит нәтижелерін талдау; жұмыс құжаттамасын дайындау; аудиторлық есепті дайындау.

Мемлекеттік сектордың аудиті тиімді мемлекеттік басқарудың кілті болғандықтан, ұйымды басқару мақсаттарына қол жеткізу үшін тиісті кең мандатпен қажетті ресурстарды қажетті уақыт аралығында қамтамасыз ету өте маңызды. Мемлекеттік сектордағы аудиторлық қызметтің мандаты ұйым қызметінің барлық спектрін қамтуы үшін жеткілікті кең болуы керек.

Аудиторлық қызметпен толық қамту көбінесе қосымша сыртқы және ішкі аудиторлық ұйымдармен қамтамасыз етіледі.

Әдебиеттер

1. «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V Қазақстан Республикасының Заңы (2018 жылғы 26 желтоқсандағы өзгерістермен және толықтырулармен).

2. Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың жалпы стандарттары. ҚР Президентінің 2016 жылғы 11 қаңтардағы № 167 Жарлығымен бекітілген.

Негметжанова К.С., 1 курс (Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ)

Ғылыми жетекші – PhD докторы, қауымдастырылған

профессор Серикова М.А.

ӨНІРЛЕРДІ ДАМУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІК АУДИТІ

ҚР Үкіметі 2020 жылы жалпыұлттық міндеттерге қол жеткізуді қамтамасыз ету арқылы бағдарламалық құжаттарды іске асырудың тиімділігін арттыруға бағытталған есеп комитетінің ұсынымдарын орындау жөнінде бірқатар шаралар қабылдады. Мемлекеттік жоспарлаудың жаңа жүйесін қабылдаумен, мемлекеттік бағдарламаларды ұлттық жобаларға қайта форматтаумен аталған жұмыс жалғасуда. Сонымен бірге, есепті кезеңде республикалық бюджеттің атқарылуын талдау мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарында мемлекет басшысы айқындаған саясатты тиімді іске асыруға кедергі келтіретін жекелеген жүйелі кемшіліктердің сақталғанын айғақтайды. Бұрынғыдай мемлекеттік бағдарламаларға мемлекеттік органдардың күнделікті қызметін сипаттайтын ағымдағы іс-шаралар енгізіледі. Ұлттық жобаларды қалыптастыру, бағдарламалық құжаттардың неғұрлым икемді архитектурасын құру, бюджеттік және мемлекеттік жоспарлаудың өзара байланысын арттыру, реформаларды жобалық басқару қағидаттарын енгізу бойынша жаңа тәсілдер әлі пысықталмаған. Есепті кезеңде аудиторлық іс-шаралар шеңберінде Павлодар ауданы бойынша мемлекеттік бағдарламаның іске асырылуына бағалау жүргізілді [1].

Аумақты дамыту Бағдарламасын іске асыруды талдау аумақты дамыту бағдарламасын іске асырудың тиімділігін бағалау жөніндегі әдістемені қолдану арқылы жүргізілді.

Павлодар ауданының даму бағдарламасы 2018 жылы – 65 нысаналы индикаторға, 2019 жылы – 74 нысаналы индикаторға, 2020 жылы-26 нысаналы индикаторға қол жеткізуді көздеді.

Талдау базалық тізбенің өзгеруіне байланысты 2017 жылмен салыстырғанда 2020 жылы нысаналы индикаторлардың саны 2,5 есе қысқарғанын көрсетті [2].